

Зв'язне мовлення. Види мовленнєвої
діяльності. Читання мовчки. Мета
читання

Культура спілкування. Знайомство

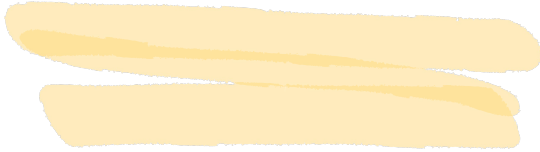
Українська мова

7 клас НУШ

Алла ВОРОН

Володимир СОЛОПЕНКО

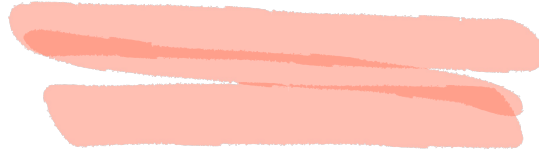
Пригадуємо вивчене

Як ви розумієте
поняття мовні
обов'язки?

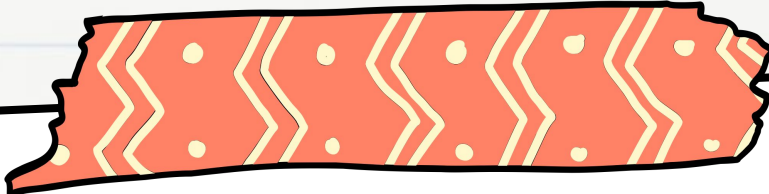

Кого називають
яничарами?

Що ви
довідалися про
Івана Огієнка?

Перевіряємо письмове завдання

1. Більше діла – менше слів. 2. Добрим словом і мур прб'єш, а лихим і в двері не ввійдеш. 3. За грубе слово не сердься, а на лагідне не задавайся. 4. Лагідні слова роблять приятелів, а гострі – завзятих ворогів. 5. М'які слова і міцний камінь крушать. 6. Слово може врятувати людину, слово може і знищити. 7. Холодні слова не запалять гарячих сердець (Нар. творчість).

Вивчаємо новий матеріал

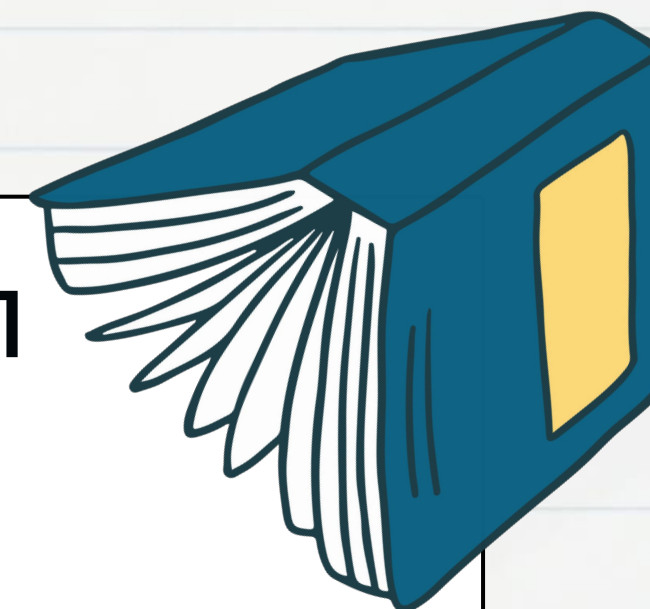

1. Чим відрізняються поняття *мова* і *мовлення*?
2. Які види мовленнєвої діяльності вам відомі?

Щоб мати можливість спілкуватися, людина оволодіває мовними навичками (фонетичними, орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними, стилістичними) та мовленнєвими вміннями (аудіюванням, читанням, говорінням, письмом).

Опрацьовуємо теоретичний матеріал

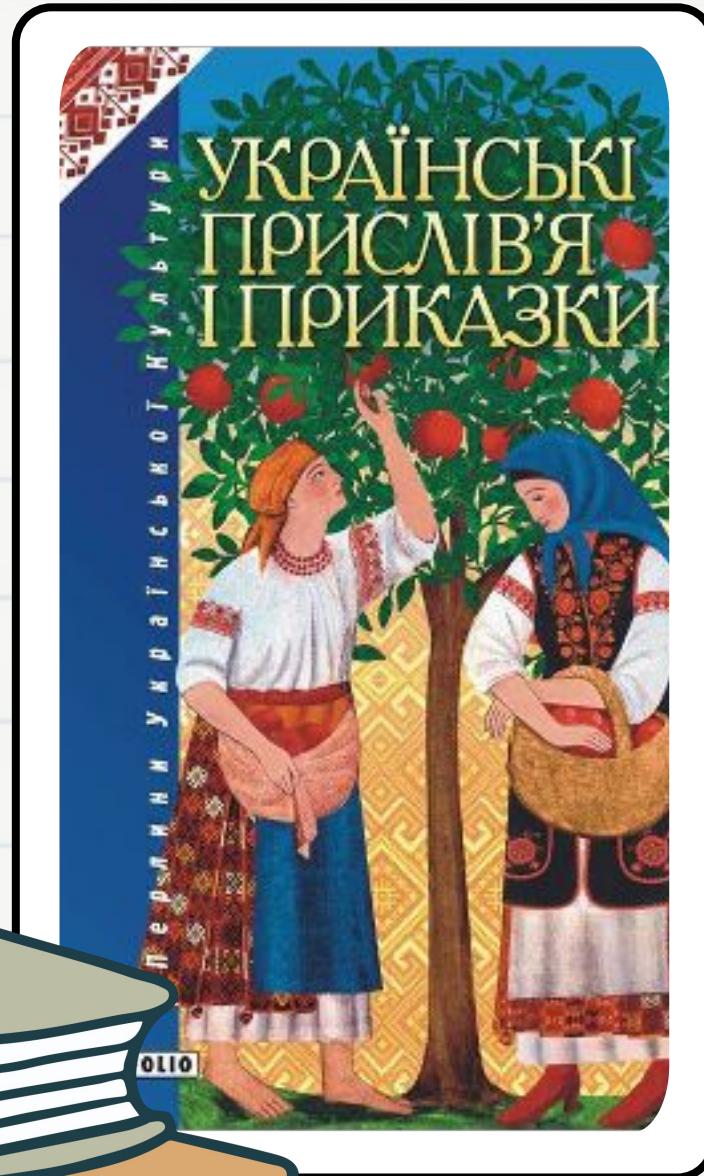

3. Користуючись таблицею, розкажіть про мову й мовлення, види мовленнєвої діяльності.

Спілкування	
Мова	Мовлення
• фонетика (звуки мови); • орфоепія (правильна вимова); • графіка (передача звуків на письмі); • орфографія (правила правопису слів); • лексикологія (словниковий склад); • граматика: > морфологія (система частин мови); > синтаксис (будова речень і словосполучень); > пунктуація (правила вживання розділових знаків); > стилістика (стилі мовлення)	• аудіювання (слухання й розуміння співрозмовника); • читання (уміння сприймати друковані тексти і розуміти їх); • говоріння (вміння відповідати на поставлені питання, висловлювати власну думку); • письмо (вміння передавати на письмі власні думки)

Працюємо разом

Прочитайте прислів'я. Поясніть, як ви їх розумієте. Про які види мовленнєвої діяльності йдеться в прислів'ях?

1. Не перо пише, а розум. 2. Чоловік має два вуха, щоб багато слухав, а один язик, щоб менше говорив. 3. Не мовчанка буває нудна, а пуста балаканина. 4. Менше говори, а більше слухай. 5. Щоб правду знати, треба книжку читати. 6. Не на користь книжки читати, коли тільки вершки хапати (*Народна творчість*).

Попрацюйте самостійно

9

1 Прочитайте мовчки текст.

ПОДВИГ І ДИВО КАТЕРИНИ БІЛОКУР

«Якби в нас була такого рівня майстерності художниця, ми б змусили заговорити про неї увесь світ», — так сказав Пабло Пікассо, побачивши картини «громадянки села Богданівки» на Міжнародній виставці в Парижі.

Життя Катерини Василівни Білокур можна схарактеризувати двома словами — подвиг і диво. Читати і писати навчилася самотужки. Малювати почала з дитинства, спочатку вугіллям на клаптях старих сорочок, потім — на полотні. Подвиг, бо не перестала малювати, незважаючи на постійні технічні складнощі (методом спроб і помилок навчилася сама ґрунтувати полотно, намагалася робити й фарби, надавала перевагу саморобним пензлям «із котячого хвоста»). Невдало скінчилися намагання вступити до Миргородського технікуму художньої кераміки, потім — до Київського театрального технікуму. До того ж, родина засуджувала захоплення малюванням.

Попрацюйте самостійно

А диво — бо якось, почувши по радіо пісню «Чи я в лузі не калина була?» у виконанні Оксани Петрусенко, зважилася написати листа, адресувавши його: «Київ, академічний театр, Оксані Петрусенко». Лист цей не загубився, а вкладений у нього малюнок на шматку полотна настільки вразив співачку, що вже через рік, 1940, за її сприяння в Полтаві відбулася перша персональна виставка художниці.

У натюрмортах, пейзажах, портретах, автопортретах Катерини Білокур поєднуються безпосередність індивідуального світосприйняття й оригінальність його образного відтворення та висока майстерність. Художниця не робила ескізів та начерків, великі полотна починала писати з найдрібніших деталей. У картинах відтворювала квіти: соняшники, жоржини, мальви, півонії, волошки, що здаються персоніфікованими.

На Міжнародній виставці в Парижі експонувалися три картини Катерини Білокур — «Берізка», «Цар-Колос», «Колгоспне поле».

«Колгоспне поле» створене у щасливий період життя (рік завершення картини був роком прийому Катерини Білокур до Спілки художників). Це — мальовничий гімн

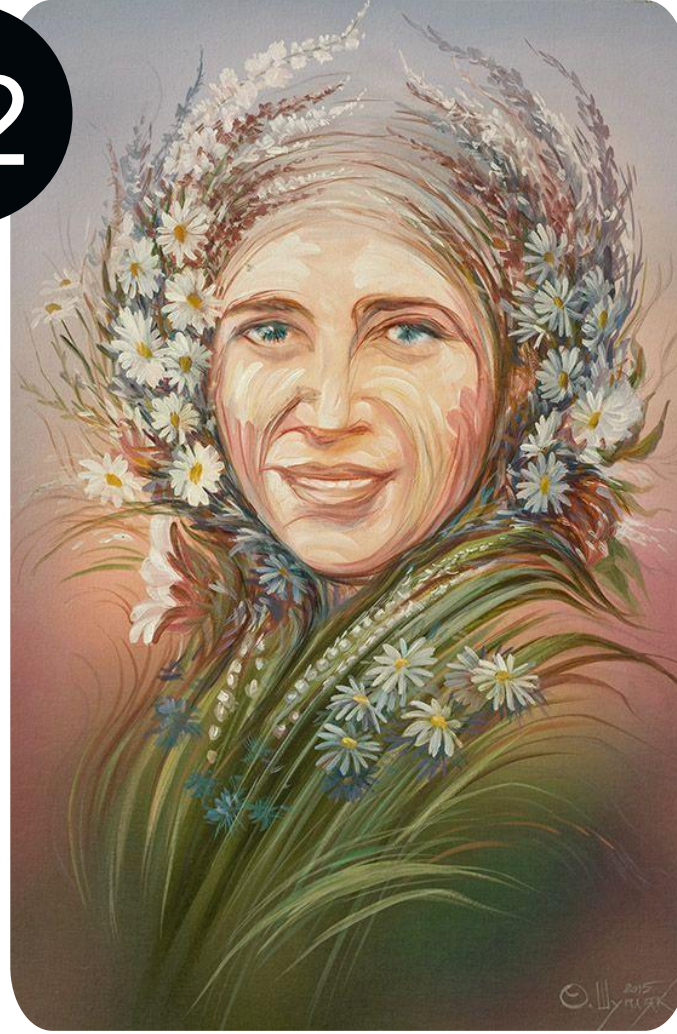
Попрацюйте самостійно

01

К. Білокур. Колгоспне
поле

02

К. Білокур.
Автопортрет

квітам: шість жоржин, які піднімаються з-за тину з накинутою хусткою, і величний вінок, сплетений з усіх квітів, що розпускаються протягом року. Це ті квіти, які вона бачила, навіть не виходячи із двору свого будинку в Богданівці, і через які вона осягала сама й розкривала іншим красу всесвіту і велич Бога. Крізь квітковий вінок видніється далечінь — вода, земля, небо — неосяжний і загадковий світ, про який Катерина Білокур знала незрівнянно більше ніж ті, хто не раз обігнув земну кулю...

Художниця ніколи не зривала квітів. Терпляче чекала, коли розпуститься, зацвіте потрібна їй жоржина чи мальва. Заради того, щоб побачити ту чи іншу квітку «живою», Катерина Білокур могла пройти на своїх хворих, застужених ногах двадцять-тридцять кілометрів — у ліс під Пирятин, у мальовничі закутки під Яготин. У Києві улюбленим місцем був ботанічний сад (За О. Ламоновою).

Працюємо разом

II Дайте відповіді на запитання.

1. Як оцінив творчість Катерини Білокур Пабло Пікассо?
2. Чому життя художниці можна назвати подвигом?
3. Яку роль у розкритті таланту Катерини Білокур відіграла співачка Оксана Петрусенко?
4. Як працювала художниця? У чому своєрідність її полотен?
5. Які твори Катерини Білокур експонувалися на Міжнародній виставці в Парижі?
6. Користуючись репродукцією, опишіть картину «Колгоспне поле».
7. Які факти свідчать про побожне ставлення художниці до квітів?
8. Сформулюйте тему й основну думку висловлювання.
9. Які типи мовлення поєднано в тексті?

III Підготуйтеся до докладного усного переказу тексту за самостійно складеним планом.

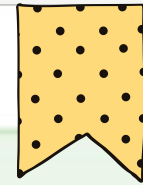
! У цифровому додатку до підручника вміщено покликання на віртуальну екскурсію до будинку-музею Катерини Білокур. Мандруймо разом!

Будьмо пильні до слова

«І ВІД ТЕБЕ ТЕЖ ЗАЛЕЖИТЬ МОВИ РІДНОЇ КРАСА»

ФАРБИ • БАРВИ

Як, на вашу думку, правильно сказати: *барви веселки* чи *фарби веселки*?

Фарба — речовина для забарвлювання предметів у той чи інший колір, для малювання картин. Фарбуємо ми паркан або лаву; фарбами малюємо в альбомі або на полотні.

Барва — природний колір чогось, забарвлення, тон, відтінок. Коли ми говоримо *барви осені* або *осінні барви*, уявляємо дерева, укриті золотом або багрянцем. Барвистим буває небо на світанку або ввечері, коли сходить чи сідає сонце. Тож слова *барвистий*, *різнобарвний* близькі за значенням до слів *кольоровий*, *різнокольоровий*.

Кольоровий — який має яскравий або світлий (не білий) колір; забарвлений у різні кольори; різноколірний; барвистий. Ми говоримо: *кольоровий олівець* (не простий чорнографітний, а з осердям жовтого, зеленого, червоного або іншого кольору), *кольоровий папір*, *кольорове фото*, *кольорова* (барвиста) *сукня*, *різнокольорові* (різнобарвні) *квіти*.

Тепер ви не помилитесь, уживаючи ці слова.

Працюємо в парах

КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ

НА ВИСТАВЦІ

10

1 Прочитайте діалог за особами.

— Мамо, ми сьогодні з класом ходили до галереї мистецтв, на виставку творів сучасних художників.

— Тобі сподобалися картини?

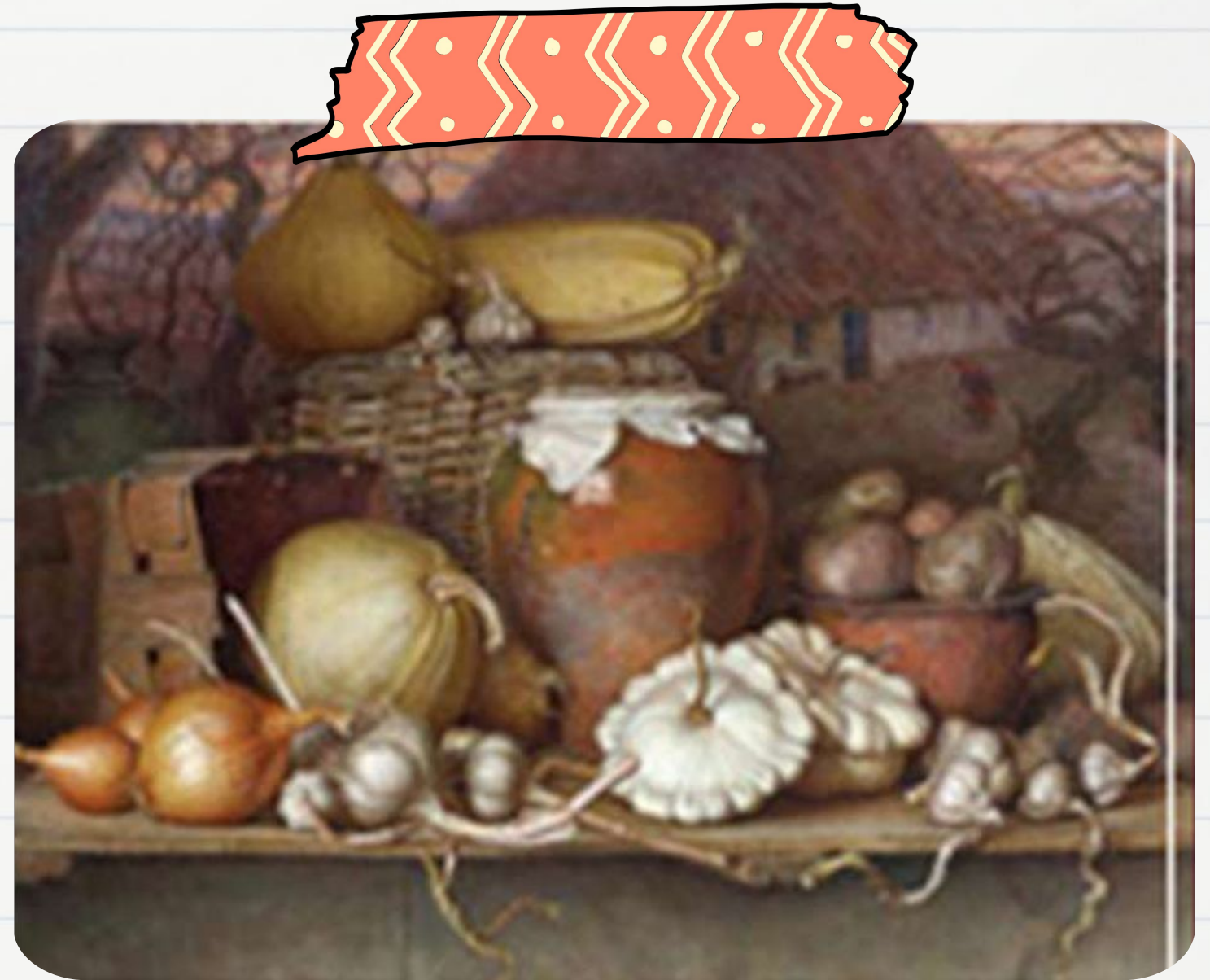
— Так, на виставці експонувалися і портрети, і пейзажі, і натюрморти. Але найбільше сподобалася картина житомирського художника Юрія Камишного «Земля і небо».

— Це якийсь незвичайний пейзаж, Андрійку?

— Ні, тут дуже вдало поєднано і натюрморт, і пейзаж, і навіть портрет.

— Цікаво. Що ж зображено на картині?

— Спочатку мою увагу привернув перший план полотна. Це майстерно написаний натюрморт. На столі лежать дари осені: золотава цибуля, голівки часнику, пузатий гарбуз, що наче виглядає із заплічного короба, ребристі патисони, добірна картопля. Коли ж я уважно придивився, побачив на віддаленому плані постать зігнутої бабусі, що, спираючись на костур, несе до хати відро з водою.

Працюємо разом

Мабуть, усе зображене на передньому плані вирощене дбайливими руками цієї літньої жінки. А ще мене вразили **кольори** вечірнього неба. Здається, сонце ось-ось закоїться за обрій, а зараз воно за хмарами. Тож поєднуються темно-сірий, насичено-синій, світло-рожевий тони. Так справді буває осіннього вечора.

— Андрійку, ти дуже цікаво розповів про картину. Мені теж захотілося її побачити. Чи не завітати нам разом до галереї мистецтв у неділю?

— Із великим задоволенням побуваю там ще раз.

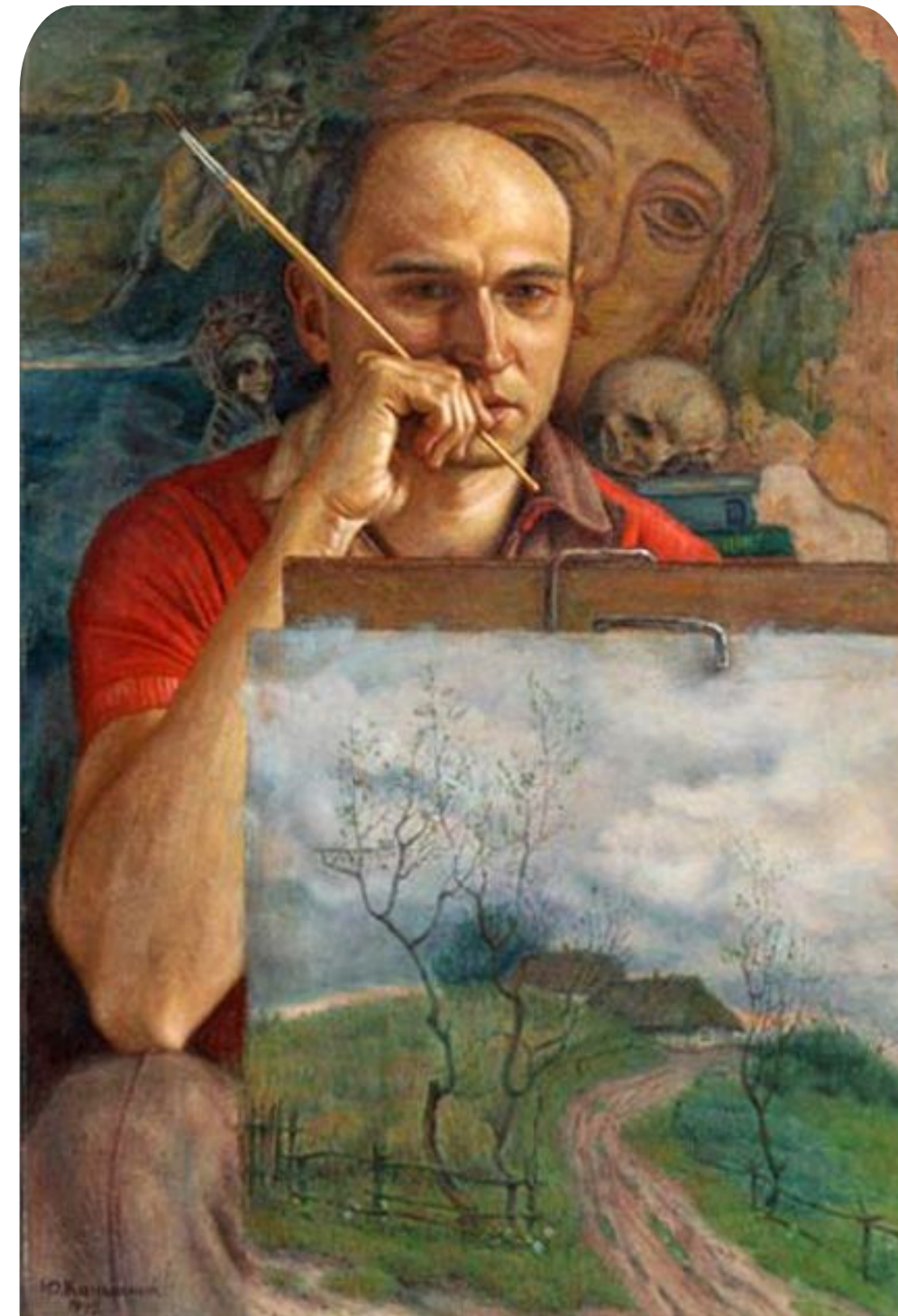
II Поміркуйте, яким синонімом можна замінити виділене слово.

III Доберіть репродукцію картини або скористайтесь поданою і складіть діалог — обмін враженнями про цей твір мистецтва.

Ю. Камишний.
Очима серця,
або Поки баба в хаті

Ю.Камишний "Автопортрет чи омана?"
олія, картон. 68x47.3 1995

Дізнайтеся більше про картини Юрія Камишного. Пошукайте додаткову інформацію в інтернеті.